

vejledning om, hvorledes lovovertrædelsens grovhed skal bestemme valget af strafstørrelse inden for strafferammen. Herom kan formentlig kun siges, at hvis der inden for samme gernings-type forekommer eller kan tænkes handlinger af forskellig grovhed, skal den grovere handling som udgangspunkt medføre strengere straf end den mindre grove. Men det bliver domstolenes sag at afgøre, hvilket punkt på strafskalaen der skal udgøre udmålingens normalniveau, og hvilke afvigelser med hensyn til grovheden der skal føre til udmålingsmæssige variationer i op- eller nedadgående retning.

Der næst ses det af § 80, at retten skal tage hensyn til oplysninger om gerningsmanden, herunder om hans personlige og sociale forhold. Historisk set har det været et vigtigt formål med § 80 at få fremhævet, at der skal tages hensyn til gerningsmandens individuelle forhold. Man må formentlig læse § 80 således, at disse individuelle forhold kan have lige så stor vægt som forbrydelsens grovhed, efter omstændighederne større vægt. Men § 80 giver ikke nogen anvisning på, hvorledes den nærmere afvejning skal foregå, hvis en bedømmelse af forbrydelsens grovhed og af gerningsmandens personlige og sociale forhold trækker i forskellige retninger. Denne afvejning af kolliderende udmålingshensyn må foretages af retten, som bl.a. kan lægge vægt på, om generalpræventive hensyn tåler en af individuelle forhold indiceret mildhed i strafudmålingen.«

Straffelovrådet understreger således, at det henhører under domstolene at fastlægge det normale udmålingsniveau for de enkelte lovovertrædelser. Endvidere skal domstolene ved strafudmålingen udover grovheden i den konkrete sag tage hensyn til gerningsmandens individuelle forhold. Disse forhold kan efter omstændighederne tillægges lige så stor eller større vægt end forbrydelsens grovhed.

I straffelovens § 84 og § 85 findes en række almindelige straffnedsettelses- og strafbortfaldsgrunde. De fleste vil formentlig sjældent finde anvendelse i voldtægtssager. Dog kan bestemmelsen i § 84, stk. 1, nr. 2, tænkes anvendt. Efter denne bestemmelse kan straffen nedsættes, når gerningsmanden, da han foretog den strafbare handling, ikke var fyldt 18 år, og anvendelsen af lovens fulde straf på grund af hans ungdom må anses for unødvendig eller skadelig.

Såfremt nogen ved en eller flere handlinger har begået flere lovovertrædelser – herunder flere voldtægter – kan straffen i medfør af straffelovens § 88, stk. 1, under særdeles skærpende omstændigheder overstige den højeste for nogen af lovovertrædelserne foreskrevne straf med indtil det halve.

2.4. Tidligere gældende bestemmelser om voldtægt

Bestemmelsen i § 216 havde indtil den 1. juli 1967 følgende ordlyd:

»Den, som tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold, frihedsberøvelse eller fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmeste liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel fra 1 til 16 år, under særdeles skærpende omstændigheder på livstid. Har kvinden forud stået i mere varigt kønsligt forhold til gerningsmanden, er straffen fængsel indtil 8 år.«

Voldtægtsbestemmelsen indeholdt således frem til den 1. juli 1967 et strafminimum på 1 år, og overtrædelse kunne under særdeles skærpende omstændigheder medføre fængsel på livstid.

Ved lov nr. 248 af 9. juni 1967 fik bestemmelsen følgende ordlyd:

»§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold eller ved fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel indtil 10 år.

Stk. 2. Med vold sidestilles hensættelse af kvinden i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen.«

Lovændringen skete i overensstemmelse med en indstilling fra Straffelovrådet, der er gengivet i bemærkningerne til lovforslaget. Straffelovrådet anførte blandt andet følgende i indstillingen (Folketingstidende, Tillæg A, 1966-67, spalte 2466-67):

»Rådet indstiller, at den nuværende strafferamme, der omfatter fængsel fra 1 år til 16 år, under særdeles skærpende omstændigheder fængsel på livstid, ændres til fængsel indtil 10 år. Det er rådets principielle opfattelse, at det bør foretrækkes i strafferammen at unklade at foreskrive noget *minimum* (bortset fra det minimum, der gælder for vedkommende strafart). Det må påregnes, at sådanne minima vil kunne afskære